

Läget på energimarknaderna Olja, naturgas, kol och utsläppsrätter

Vecka 47, 2017

2017-11-21

Sammanfattning

De senaste två veckorna har oljepriserna bland annat påverkats av geopolitiska händelser i Mellanöstern, en ökad amerikansk skifferproduktion samt stigande amerikanska kommersiella lager.

Vecka 45 inleddes med relativt kraftigt stigande nivåer för de två benchmarkpriserna WTI och Brent, i samband med att en anti-korruptionsvåg inleddes i Saudiarabien. Priserna har sedan dess varit fortsatt relativt starka, om än inte på lika höga nivåer.

Marknadsfundamenten har snarare varit försvagande för priserna, med ökande råoljelager och en stigande amerikansk skifferproduktion.

I förra veckan sjönk priserna något för att sedan återigen stiga i slutet av veckan. Prisökningen speglade sannolikt marknadens tro på en förlängning av det produktionsminskningsavtal mellan OPEC och andra stora oljeproducenter som ingicks för ett år sedan.

Samtliga europeiska hubbpriser på den nordvästeuropeiska marknaden gick ned under förra veckan som resultat av mildare väder samt sjunkande kolpriser. Det är framför allt svag efterfrågan inom elproduktionen som reflekterat de sjunkande priserna på den europeiska marknaden de senaste par veckorna. Utbudet på den nordvästeuropeiska marknaden fortsätter att vara starkt med framför allt ökad rysk import. De norska leveranserna till kontinenten har dock varit aningen svagare de senaste två veckorna i och med ett planerat underhållsarbete på ett av landets gasfält.

I nyheter i korthet skriver vi bland annat om ett nytt förslag om tillägg till gasdirektivet som skulle kunna få påverkan på Nord Stream 2, En nederländsk domstol avvisar det tidigare satta produktionstaket för gasfältet Groningen, och slutligen har en överenskommelse gjorts om reform på den europeiska utsläppsrättsmarknaden.

I veckans FOKUS skriver vi en fördjupad artikel om den senaste tidens händelser i Mellanöstern.

Innehåll

Oljemarknaderna	2
Nyheter i korthet: Olja	4
Naturgasmarknaderna	7
Nyheter i korthet: Naturgas	9
Kolmarknaderna	12
Utsläppsrätter	13
FOKUS Mellanöstern	14

Priser vid stängning efter vecka 46

Olja	ICE Brent, front month
	62,72 USD/fat ↑*
Naturgas	ICAP TTF, day ahead
	19,05 EUR/MWh ↓*
Kol	ICE AP12, front month
	93,8 USD/ton ↓*
Utsläppsrätter	ICE EUA, Dec contract
	7,48 EUR/ton ↓*

* Pilen indikerar prisrörelse från dagen innan stängningsdag.

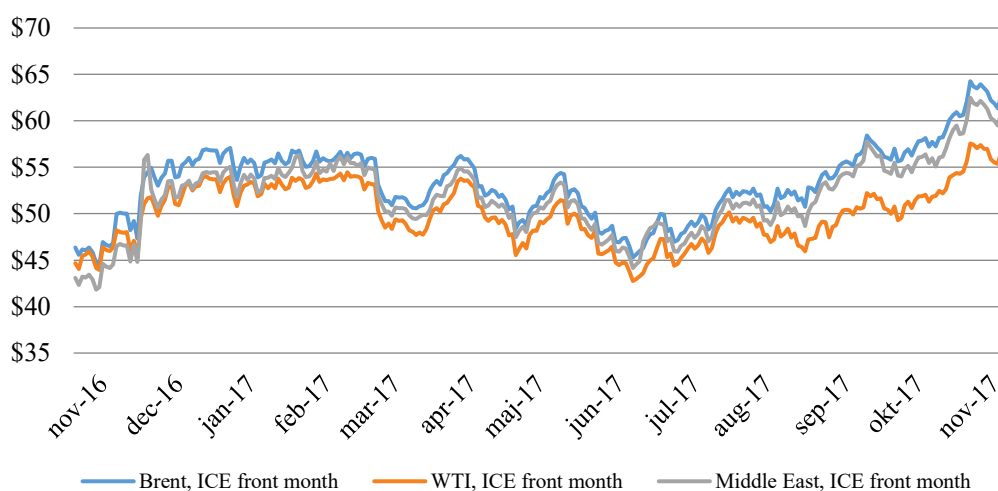
Oljemarknaderna

De senaste två veckorna har oljepriserna bland annat påverkats av geopolitiska händelser i Mellanöstern, en ökad amerikansk skifferproduktion samt stigande amerikanska kommersiella lager.

Vecka 45 inleddes med relativt kraftigt stigande nivåer för de två benchmarkpriserna WTI och Brent, i samband med att en anti-korruptionsvåg inleddes i Saudiarabien. Det var under helgen som föranledde vecka 45 som den saudiske kronprinsen Mohamed bin Salman begärde flera högt uppsatta politiker, affärsmän och tjänstemän häktade med anklagelse om korruption. Kronprinsen har tidigare sagt att han kommer slå ner hårt mot korruption som en del av sin politiska strategi. Kritiker anser dock att det snarare är del av en strategi för att göra sig av med eventuella politiska motståndare och har lite att göra med korruption. Händelsen, som ännu inte fått någon direkt lösning eller förklaring, var stärkande för priserna eftersom det ökade den geopolitiska oron i området. Saudiarabiens beroende av oljeintäkter och ett stabilt oljepris gör dock att många anser att häktningarna inte kommer få någon påverkan på landets oljeexport.

Priserna har sedan dess varit fortsatt relativt starka, om än inte på lika höga nivåer. Marknadsfundamenten har snarare varit försvagande för priserna, med ökande råoljelager och en stigande amerikansk skifferproduktion. Den amerikanska energimyndigheten EIA har rapporterat om stigande kommersiella amerikanska råoljelager för de två gånga veckorna om 2,2 miljoner fat respektive 1,9 miljoner fat. Det innebär att oljelagren är i den övre halvan om genomsnittsintervallet för den här tiden på året. Vidare rapporterade EIA att amerikansk råoljaproduktion ökade med 67 000 fat/dag under första veckan av november och ytterligare 25 000 fat/dag under vecka 45.

Råolja (USD/fat)

Källa: Montel.

I förra veckan publicerade det internationella energiorganet IEA sin månatliga publikation Monthly Oil Report där IEA skrev ner den globala oljeefterfrågan för resterande del av 2017 samt 2018 jämfört med sin föregående rapport, vilket enligt

prognosen resulterar i ett ökat utbudsöverskott under perioden (se mer i Nyheter i korthet: Olja). OPEC publicerade också sin månatliga publikation, Monthly Oil Market Report, vid ungefär samma tidpunkt men förutspår dock inget ökat utbudsöverskott utan istället en fortsatt stark och till och med ökad efterfrågetillväxt jämfört med förra MOMR, och en fortsatt balansering av oljemarknaden. Trots tvetydliga prognoserna reagerade marknaden med något sänkta prisförväntningar.

Samtidigt skrev IEA upp sin långsiktiga prognos för oljefterfrågan vilket publicerades i den årliga rapporten World Energy Outlook 2017 som publicerades i förra veckan. Efterfrågan på olja förväntas vara robust fram till efter 2020, därefter ökar den mer kraftigt och leder enligt prognosen till att oljefterfrågan 2040 är fortsatt hög, trots en relativt kraftigt ökad elfordonsflotta och genomförda energieffektiviseringsåtgärder.

I förra veckan sjönk priserna något för att sedan återigen stiga i slutet av veckan. Prisökningen speglade sannolikt marknadens tro på en förlängning av det produktionsminskningsavtal mellan OPEC och andra stora oljeproducenter som ingicks för ett år sedan. Under FN:s klimatkonferens i Bonn i förra veckan talade Saudiarabiens energiminister Khalid al Falih med media och uttryckte åsikten att en fortsatt produktionsminskningsavtal är nödvändigt för att marknaden ska fortsätta att återbalanseras och att han själv förespråkar en förlängning av avtalet. Förväntningarna är att OPEC tillsammans med övriga oljeproducenter i avtalet ska diskutera frågan på det ordinarie OPEC-mötet i Wien den 30 november.

Nyheter i korthet: Olja

Spread mellan WTI och Brent rekordstor

Priser: Amerikanska energimyndigheten EIA rapporterade i sin senaste Short-Term Energy Outlook som publicerades i förra veckan att skillnaden mellan Brent och WTI fortsatt ligger nära 2017 års största skillnad, som inträffade i oktober. Baserat på spotpriser var spreaden mellan WTI Cushing och Brent 6,09 dollar per fat den 2 november och skillnaden mellan WTI Midland och Brent uppgick vid samma tidpunkt till 5,84 dollar per fat. Den stora skillnaden mellan WTI Cushing – Brent beror delvis på att råoljelagren i Cushing de senaste veckorna har ökat, även när de total kommersiella lagren i USA har minskat. Storleken på spreaden för WTI – Brent generellt speglar också en ökad kapacitetsanstängning i transporten av råolja från råoljelagren, framför allt Cushing, till amerikanska golfkusten där de flesta raffinaderier är belägna.

Spreaden fluktuerar också genom effekter från den finansiella handeln, där handlare köper och säljer kontrakt beroende på dels arbitragemöjligheter och dels beroende av vilken prisförändring som förväntas, där Brent har haft en starkare förväntan på prisuppgång till följd av ett överutbud av amerikansk skifferolja och geopolitiska händelser i Mellanöstern. Sedan oktober har den främre delen på kurvan för Brentkontrakt skiftat till så kallad backwardation, vilket innebär att handlarna ser en tightare marknad för Brent framöver. Kurvan för WTI-kontrakt är dock fortsatt i så kallad contango, vilket speglar ett överutbud.

Till dess att ny rörledningskapacitet tas i bruk under första kvartalet av 2018 beräknar EIA att priset på Brent kommer att ligga ungefär 6 dollar per fat högre än WTI. Spreaden beräknas sedan minska till 5 dollar per fat under andra halvan av 2018. Tidigare var prognosen 4 dollar per fat. Ändringen beror på att EIA har ökat sin uppskattning av kapacitetsbrist i infrastrukturen mellan Cushing Oklahoma och den amerikanska golfkusten.

Stramare marknad och sjunkande lager – ändå kan 2018 bli ytterligare en prövning

Efterfrågan/marknad: Det internationella energiorganet IEA fortsätter att varna för att utbudet igen kommer överstiga efterfrågan under 2018 i sin senaste Oil Market Report (14 nov). Under 2017 har OPEC-ländernas produktionsminskning tillsammans med Ryssland och en grupp övriga oljeexportörer lyckats balansera oljemarknaden och till och med etablera ett utbudsunderskott. Det har varit behövligt, ur producenternas perspektiv, för att erodera de historiskt höga lager som byggts upp globalt under 2014–2016. Under Q3 2017 föll globala kommersiella lager under 3 miljarder fat för första gången sedan 2015, påskyndat inte minst av orkanen Harveys efterverkningar på USA:s sydkust.

En varm början på norra halvklotets höst och vinter har dock föranlett IEA att sänka sin efterfrågeprognos med marginella 50 000 fat/dag för helåret 2017. Siffran döljer dock en stor nedskrivning av efterfrågan med hela 311 000 fat/dag för Q4. Under 2018 förväntar sig IEA fortsatt stark tillväxt av den globala efterfrågan på olja med 1,3 miljoner fat/dag på årsbasis, men skriver ned sin tidigare prognos med 190 000 fat/dag. Utbudet tros dock fortfarande öka relativt starkt under 2018, efter en tämligen stark ökning under detta år. Utbudstillväxten kommer, givet OPEC:s självpåtagna återhållsamhet, uteslutande från

producenter utanför organisationen och då främst från USA:s skifferoljeindustri. Utbudet väntas växa med 700 000 fat/dag under detta år och 1,4 miljoner fat/dag under 2018.

Resultatet, enligt IEA, blir att oljemarknaden går in i 2018 med ett nytt utbudsöverskott som väntas landa på i snitt 600 000 fat/dag under Q1 2018 och sedan minska till 200 000 fat/dag under Q2 som dock ändå är den traditionella underhållssäsongen med lägre produktion och stora lagerneddragningar. Kontentan, enligt energiorganet, är att nuvarande upprissade oljeprisnivåer väl över 60 USD/fat kan visa sig ohållbara, om den geopolitiska situationen förbättras något. Fundamentala faktorer kan mycket väl tala för en återgång till priser i ett spann mellan 45-55 USD/fat, som under mitten av 2017. Dock konstaterar IEA att den geopolitiska oron också kan ta sig reella former och resultera i påverkan på utbudets fundament. Givet att farhågorna inte besannas, understryker dock denna månads prognos förra månadens slutsats att OPEC och dess samarbetspartners kommer behöva förlänga sin produktionsminskningsöverenskommelse för att undvika att överutbudet etablerar sig på längre sikt.

Ett möjligt överutbud under 2018 kan därmed kyla ned oljepriserna och då även produktionstillväxten i främst USA något, samtidigt som den starka efterfrågetillväxten hinner ikapp. Låg investeringsgrad i nya produktionsanläggningar i resten av världen är dock en faktor att beakta även på relativt kort sikt. Redan 2019 tror IEA att marknaden återigen blir stramare och att USA:s skifferolja inte på egen hand längre kan möta den fortsatta globala efterfrågetillväxten.

IEA förutspår ökad tillväxt i amerikansk skifferproduktion

Utbud/marknad: Det internationella energiorganet, IEA, beskriver skifferolja- och skiffergasboomen i USA som den största ökning energiindustrin någonsin upplevt. Vid 2025 kommer den amerikanska oljeproduktionstillväxten vara lika stor som expansionen i Saudiarabien på 1950 och 1960-talen, då den var som störst. Produktionstillväxten för naturgas kommer att överträffa tillväxten i dåvarande Sovjetunionen när landet etablerade sig som den ledande gasexportören till Europa på 1960 och 1970-talen. Detta skriver IEA i sin årliga *World Energy Outlook* som publicerades i förra veckan (14/11). Den prognostiserade ökningen kommer att göra USA, som i dagsläget är en av de största oljeimportörerna i världen, till en nettoexportör av fossila bränslen.

IEA menar att den så kallade skifferrevolutionen haft en fundamental påverkan på den internationella marknaden och på energisäkerhet. Amerikanska aktörer har klarat av en turbulent tid av låga oljepriser sedan 2014 med ”anmärkningsvärd uthållning”.

IEA har även ökat sin uppskattning av storleken på de tekniskt utvinningsbara skifferoljereserverna med ungefär 30 procent, till 150 miljarder fat. Vidare ökade uppskattningen av produktionen under 2025 med 34 procent till 9 miljoner fat/dag.

Amerikansk skifferolja och -gasindustri verkar ha återuppstått som en mer effektiv version av sig själv, anmärkningsvärt priselastisk och reaktiv på tecken på högre priser. Tillväxten har därmed åter tagit fart som ett resultat av OPEC:s återgång till aktiv marknadspåverkare.

Den förväntade utbudsökningen av olja har gjort att IEA också sänkt sin prognos för oljepriset 2025 från 101 USD/fat till 83 USD/fat och för 2040 från 125 USD/fat till 111

USD/fat. Lägre priser hjälper samtidigt till att understödja oljefterfrågan och IEA höjde således sin prognos över den globala oljekonsumtionen till 2035 trots den väntade tillväxten för elfordon. IEA prognostiserar en oljeanvändning om strax över 100 miljoner fat/dag 2025.

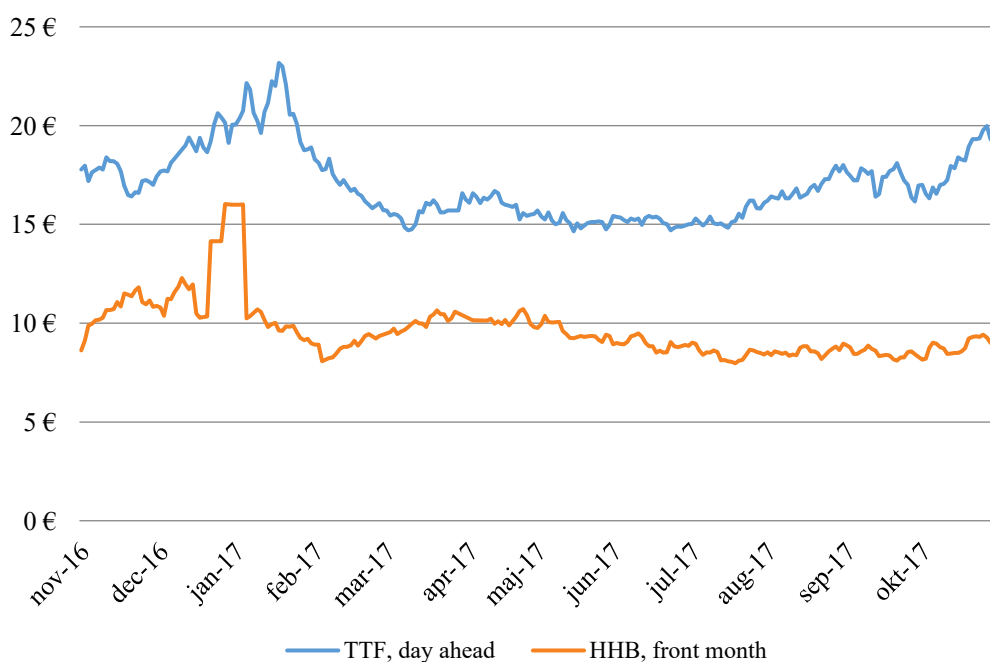
Då amerikansk skifferproduktion väntas minska från mitten av nästa årtionde och investeringar i produktionskapacitet i övriga delar av världen väntas vara för låga givet skifferoljans dominanta ställning, kommer världen återigen bli mer beroende av OPEC. OPEC:s marknadsandel ses öka från dagens 43 procent till 46 procent 2040. Men detta menar IEA kan ändras. Då skifferproduktion hittills överträffat förväntningarna har IEA inkluderat ett scenario där produktionen överträffar de nuvarande prognoserna. Om skifferproduktionen skulle dubblera nuvarande prognostisering, samtidigt som elfordonsanvändningen minskar oljefterfrågan mer än förväntat, skulle oljepriserna kunna stanna runt 50–70 USD/fat fram till 2040.

Naturgasmarknaderna

Samtliga europeiska hubbpriser på den nordvästeuropeiska marknaden gick ned under förra veckan som resultat av mildare väder samt sjunkande kolpriser. Det är framför allt svag efterfrågan inom elproduktionen som föranlett de sjunkande priserna på den europeiska marknaden de senaste par veckorna. Under måndagens handel gick dock priserna upp igen till följd av prognoser om kallare temperaturer. I och med att den annalkande vinterperioden är vädret den avgörande faktorn för hur priserna rör sig.

Utbudet på den nordvästeuropeiska marknaden fortsätter att vara starkt med framför allt ökad rysk import. De norska leveranserna till kontinenten har dock varit aningen svagare de senaste par veckorna i och med ett planerat underhållsarbete på ett av landets gasfält. Som ett resultat av minskad efterfrågan så har också den holländska produktionen gått ned med möjlighet för viss flexibilitet för att möta ökad efterfråga under vintern.

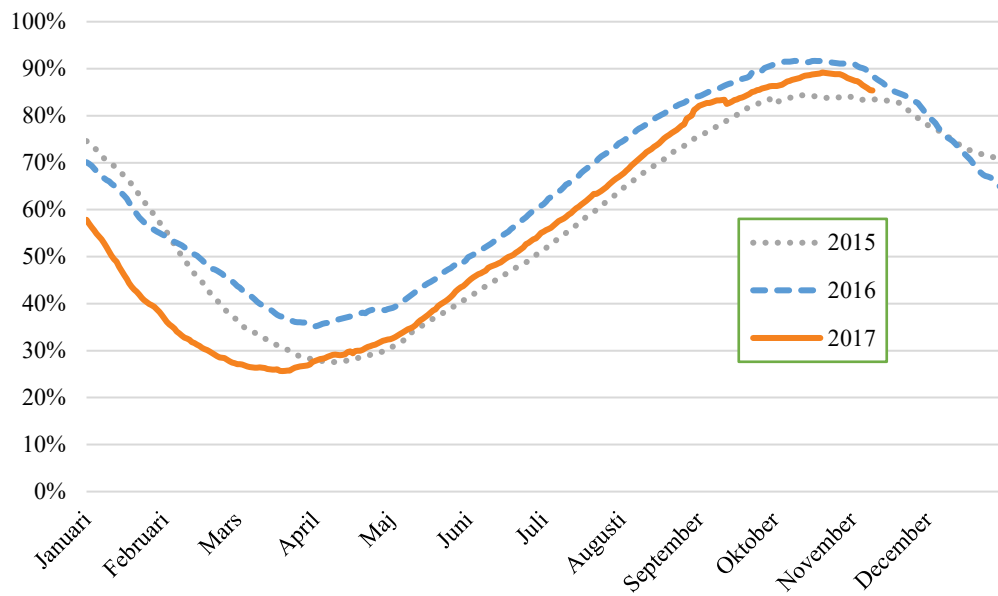
Naturgaspriser (euro/MWh)

Källa: Montel.

Nettouttaget på den europeiska marknaden uppgick vecka 45 till 2 miljarder kubikmeter. Detta går att jämföra med 2,5 miljarder kubikmeter för samma period förra året. Lagren uppgick den 10 november till 85 miljarder kubikmeter.

Fyllnadsgrad gaslager EU totalt

Källa: GSE minus strategiska reserver.

Nyheter i korthet: Naturgas

Tillägg i gasdirektivet kan komma att påverka Nord Stream 2

Politik/infrastruktur: Den 8 november la EU-kommissionen fram ett förslag till tillägg i EU:s gasdirektiv (2009/73/EC) med syfte att komplettera och förtydliga grundprinciperna i direktivet. Gasdirektivet klargör gemensamma regler inom unionen vad gäller transmission, distribution, tillförsel och lagring av naturgas.

Direktivet som det är utformat idag gäller endast rörledningar från en medlemsstat till en annan, och därmed berörs inte rörledningar till en medlemsstat från en icke medlemsstat, så kallat tredje land.

Det nya tillägget föreslår att rörledningar till och från tredje land juridiskt sett ska ses som rörledningar mellan medlemsstater, och därmed också regleras genom gasdirektivet. Tillägget förtydligar också praktiska villkor som gäller för ledningar till och från tredjepartsländer. Det ges också en möjlighet för medlemsländer att inskränka de nya villkoren i gasdirektivet för befintliga ledningar till och från tredjepartsländer under en begränsad tidsperiod, så länge det inte inskränker på konkurrens och försörjningstrygghet.

Att en rörledning från tredje land till en medlemsstat i EU ska ses som en rörledning mellan två medlemsstater innebär att rörledningen måste ge tillträde till tredje part vilket betyder att alla intresserade aktörer måste få lika möjlighet att använda rörledningskapaciteten. Det innebär också att tarifferna ska sättas på ett icke-diskriminerande sätt och godkännas av varje berörd medlemsstats nationella tillsynsmyndighet. Vidare innebär tillägget, bland annat, att rörledning mellan tredje land och medlemsstat måste åtskilja producenten för naturgasen från operatören av rörledningen.

Rent praktiskt kan tillägget komma att påverka rörledningen Nord Stream 2, som har sin planerade inmatningspunkt i Ryssland och uttagspunkt i Tyskland. Om så är fallet kan ägandet av den planerade rörledningen komma att behöva ändras då ryska energiföretaget Gazprom är delägare av den planerade rörledningen och producent av den planerade naturgasen som ska transporteras i rörledningen.

Total köper LNG-verksamhet från Engie

LNG/marknad: Det franska oljeföretaget Total SA, som räknas till ett av världens största privatägda oljebolag, meddelade nyligen att företaget kommer förvärva LNG-tillgångar till ett värde om upp till 1,04 miljarder dollar från det franska energiföretaget Engie SA. Förvärvet inkluderar delar av Engies förvätskningsanläggningar, köp- och säljkontrakt, LNG-tankers och tillgång till återgasningskapacitet. Övertagningen börjar den 1 januari 2018 och förväntas vara klar i mitten av 2018. När kontraktet är klart förväntas Total överta fler än 180 anställda från Engie.

Genom förvärvet kommer Total ta över en portfölj med köpekontrakt med volymer från Algeriet, Nigeria, Norge, Ryssland, Qatar och USA och försäljningskontrakt med kunder balanserat mellan Europa och Asien.

Enligt Totals VD Patrick Pouyanné kommer förvärvet att öka takten för att integrera hela värdekedjan för LNG på en marknad som växer med 5-6 procent per år. Integrationen av värdekedjan är en strategi som Total, och generellt flera stora oljebolag, har och som tidigare har lett till att Total exempelvis förvärvade totalt 16,6 procent av förvätskningsanläggningen Cameron LNG i Louisiana. Total har sedan tidigare gasproduktion i USA:

Genom det senaste förvärvet kommer Total hantera 40 miljoner ton per år av globala LNG volymer till 2020, vilket gör företaget till den näst största globala aktören på LNG-marknaden bland oljejättarna, med en världsmarknadsandel om 10 procent, enligt Pouyanné.

Nederländsk domstol avvisar Groningens produktionstak

Politik/produktion: Det föreslagna årliga produktionstaket om 21,6 miljarder kubikmeter gas för gasfältet Groningen i Nederländerna som skulle gälla under perioden 2017 - 2021 kommer att annulleras från nästa så kallade gasår, som startar i oktober 2018. Beslutet från domstolen Raad van State (det nederländska stadsrådet) kom i förra veckan (15/11) där domstolen besvarade överklaganden om att produktionstaket i Groningen inte minskar fort nog, där några av överklaganden vill se ett totalt produktionsstopp. Den nederländska regeringen har givits 12 månader att bestämma ett nytt produktionstak och den nederländska energiministern fick i uppgift av domstolen att redovisa en produktionsprofil med bättre resonemang och säkerhetsåtgärder för invånare i Groningenområdet. I praktiken behöver taket vara klart innan första oktober 2018 då det nya produktionstaket ska tas i drift.

Den nya regeringskoalitionen har tidigare aviserat att de vill minska det årliga produktionstaket med ytterligare 1,5 miljarder kubikmeter, vilket motsvarar sju procent, till 2021. Detta ses nu av många som den minsta möjliga minskningen med tanke på domslutet.

Överenskommelse om utsläppsrättsmarknadsreform klar

Styrmedel/utsläppsrätter: Efter månader av förhandlingar har trilogsamtalen om hur den europeiska utsläppsrättsmarknaden ska utformas efter 2020 blivit klar. En överenskommelse nåddes torsdagen den 9:e november och reformen börjar gälla från 2021.

Förhandlingarna pågick länge om hur den så kallade moderniseringsfonden ska utformas. Moderniseringsfonden är till för att stödja fattigare EU-länder. Slutligen nåddes en överenskommelse om ett tak på 450 gram koldioxid per kilowattimme, vilket i praktiken hindrar kolkraft från att få del av fonden. Undantag gjordes dock för fjärrvärmeprojekt i Rumänien och Bulgarien.

Den nya överenskommelsen innebär att det årliga utsläppstaket minskas med 2,2 procent per år från och med 2021 jämfört med den nuvarande årliga minskningen om 1,74 procent som gäller mellan 2013–2020.

Marknadsstabilitetsreserven som verkar för att balansera upp marknaden och absorberar utsläppsrätter då det finns ett överutbud dubblas till 24 procent av utsläppsrätterna på marknaden över en femårs-period med början 2019.

Den nya överenskommelsen innebär även att överflödiga utsläppsrätter kommer annulleras. Från och med 2023 kommer utsläppsrätter i reserven upphöra att gälla om reserven överstiger antalet utsläppsrätter som såldes på auktioner under föregående år.

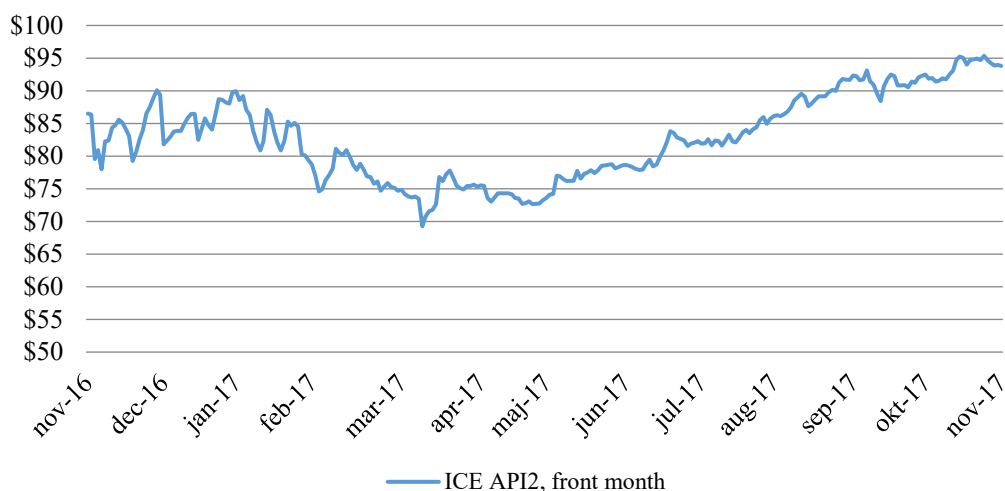
I vad som kallas den fjärde fasen av utsläppsrättsmarknaden mellan 2021 och 2023 kommer 57 procent av utsläppsrätterna att säljas på statliga auktioner och 43 procent kommer delas ut gratis.

Överenskommelsen måste fortfarande stödjas formellt av medlemsländerna och Europaparlamentet.

Kolmarknaderna

Vecka 45 inleddes med att priserna återhämtade sig något, och handeln var något avvaktande. På onsdagen togs beslut om att upp till 30 000 kolarbetare skulle gå ut i strejk i Sydafrika efter att facket och arbetsgivarna inte kom överens om de anställdas löner. Sydafrika exporterar kol främst till Asien, men en del levereras också till Europa. Trots varningar om strejk så gick det asiatiska benchmarkindexet Newcastle ned något. Detta berodde bland annat på mindre efterfrågan från kinesiska kolhandlare. På fredagen när datum för strejken fastställdes till den 19 november, steg det europeiska referenspriset för nästkommande kalenderår.

Kolpris (USD/ton)

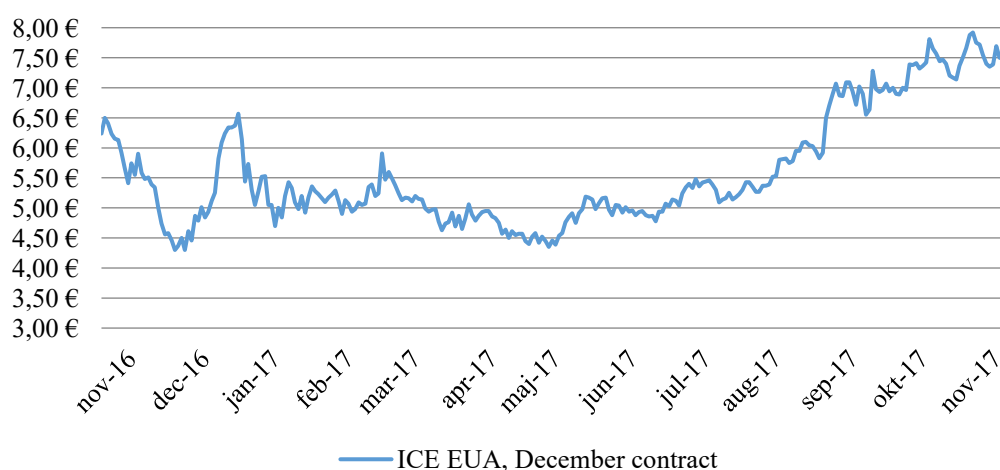
Källa: Montel.

Vecka 46 inleddes med att kolpriserna gick ned något. Höga lagernivåer, både i Europa och i Richards Bay, Sydafrika, ledde till att oron kring de sydafrikanska gruvarbetarnas strejk den 19 november dämpades. Mot mitten av veckan var det låg omsättning på den fysiska handeln, och kolpriserna nådde de lägsta nivåerna på tre veckor. I Kina ledde höga lagernivåer samt trafikstockningar vid hamnarna till förseningar av leveranser. Detta har ytterligare motverkat en uppgång i priset på grund av strejkerna i Sydafrika. Benchmarkpriset Newcastle avtog till den lägsta nivån under den senaste månaden på grund av lägre efterfrågan i Kina. Detta avspeglades även på den europeiska marknaden. Senare kom också antydningar om att strejken i Sydafrika eventuellt inte skulle bli av, då facket och representanter från gruvföretaget hade en verkade kommit fram till en överenskommelse som båda parter kunde acceptera.

Utsläppsrätter

Priserna på utsläppsrättsmarknaden har de senaste två veckorna handlats för omkring 7,5 EUR/ton. Detta motsvarar en liten minskning mot när förra marknadsbrevet publicerades men visar ändå på stabila priser över 7 EUR/ton.

Utsläppsrättspris euro/ton

Källa: Montel.

Dagen efter att överenskommelsen om utsläppsmarknadsreformen nåddes godkände EU-ministrar ett beslut att länka samman den europeiska utsläppsmarknaden med utsläppsmarknaden i Schweiz. Beslutet måste dock först ratificeras och kommer att börja gälla 1 januari det året då båda parter ratificerat beslutet

FOKUS

Politisk risk åter viktig parameter på energimarknaderna

Oljepriset har stigit snabbt från nivåer runt 50 USD/fat till runt 65 USD/fat, efter några säkerhetspolitiskt mycket händelserika veckor i Mellanöstern. I efterspelet följande autonoma Irakiska Kurdistanens självständighetsomröstning i oktober bröts regionens politiska enighet och Iraks centralregering kunde återta kontrollen över det territorium som regionen kontrollerat sedan 2014, inklusive majoriteten av norra Iraks producerande oljefält (se föregående nyhetsbrev). Sedermera kunde centralregeringen också återta kontrollen över en gränspostering och pump- och mätstation på norra Iraks oljeexportledning till den turkiska medelhavskusten, något centralregeringen inte haft på årtal. I ett slag och efter förvånansvärt lätta stridigheter förlorade den autonoma regionen sin ekonomiska bärkraft. Om den nya situationen innebär stabilitet i norra Irak, eller om vedergällning kommer från de tre ursprungliga irakiska provinser som utgör självstyret, återstår dock att se. Oljeexporten från norra Irak har ännu inte återhämtat sig till de runt 600 000 fat/dag som den låg på innan omröstningen.

Större inverkan på priset kom sedan i början av november, då Saudiarabiens mäktige kronprins Mohamed bin Salman (MbS) utsågs av kung Salman bin Abdulaziz att leda ett antikorrupsionsråd med närmast oinskränkt juridisk makt. I en omfattande utrensning arresterades minst 11 prinsar, fyra ministrar och dussintals tidigare ministrar, som internerades på lyxösa Ritz Carlton i huvudstaden Riyadh. Att maktpolitiska övertaganden spelat in i kalkylen stod omedelbart klart genom att förre kungens son, Miteb bin Abdullah som länge lett det saudiska nationalgardet, tillhörde de arresterade. Nationalgardet har en särställning som kungafamiljens livgarde och rekryterar uteslutande från de stammar som står familjen närmast. MbS kontroll över nationalgardet fullföljer det senaste två årens koncentration av våldsmonopolet, såväl som den ekonomiska och juridiska makten i hans händer. Flera andra seniora prinsar arresterades och oklara omständigheter kring två yngre prinsars död ur familjens innersta kärna har ytterligare spätt på ryktesspridningen och osäkerheten över huruvida MbS valt tidpunkten själv, eller känt sig tvungen att agera.

Utmärkande för utrensningen var arresteringen av flera högt uppsatta affärsmän som traditionellt stått kungafamiljen nära, bland dem sverigekände Mohamed al-Amoudi, ägare till bland andra Preem och Midroc-koncernen. Även prins Alwaleed bin Talal, som tillhör kungafamiljen, ingår bland de arresterade. Han beräknas av Forbes vara god för runt 18 miljarder dollar och är bland annat Citigroups störste individuella aktieägare. Vissa saudikännare har bedömt att slaget mot några av landets och kungafamiljens huvudsakliga affärsmän kan röra sig om ett försök att återföra kontrollen över ekonomiska maktmedel till kungafamiljen centralt, som annars genom arvsskiftet och informell outsourcing till närstående affärsmän glidit längre och längre från själva kronan. Samtidigt har MbS:s bestämda tag mot ledande befattningshavare och finansiella aktörer rönt stor popularitet bland bredare befolkningslager. Speciellt bland landets stora unga befolkning som ofta känner sig förbigångna av de ekonomiska möjligheter som öppnat sig för dem med rätt kontakter i det saudiska samhället. Å andra sidan har landets stambaserade styresätt inneburit att det välstånd som utgår från staten traditionellt sett flutit ned genom stam- och klanbaserade pyramidstrukturer. Det gör att tillämpningen av

moderna korruptionsdefinitioner träffar i princip alla som någonsin innehaft någon slags reell eller ceremoniell position i landet, och därmed kan ses som ett politiskt vapen i sig, särskilt i en process av maktkonsolidering.

Den breda utrensningen bland seniora prinsar har återfört kungafamiljens stabilitet och successionsfrågor till olje- och finansmarknadernas radar. I ett läge där oljemarknadens efterfrågan under några månader överstigit utbudet och globala lager fallit, innebär det att politisk risk som prisdrivare åter spelar roll. Frågetecknen kring huruvida MbS, genom det fortsatta och mycket blodiga kriget i Jemen, spänningarna med Iran och inblandningen i Syriens och Libanons militära respektive politiska konflikter tagit sig vatten över huvudet, blev därmed omedelbart prisdrivande. Bara veckor tidigare hade MbS lanserat en utmaning gentemot landets konservativa prästerskap genom att bland annat tillåta kvinnor att köra bil och att arresterat ett större antal populära predikanter. Det reser ytterligare frågetecken över hur många slag den unge prinsen kan utkämpa samtidigt.